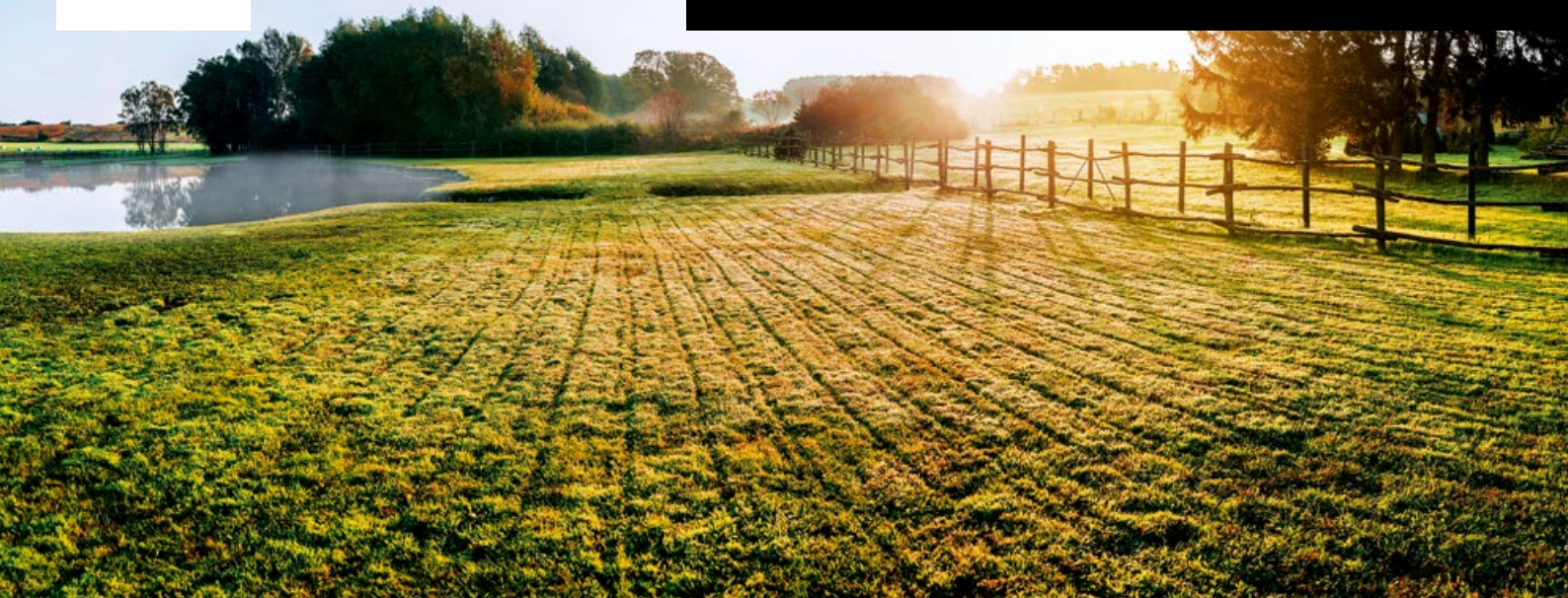

ROLNIK ROKU REGIONU MORZA BAŁTYCKIEGO 2020

ZWYCIĘSKIE PRAKTYKI

Zdrowa gleba, zrównoważona gospodarka wodna i efektywne zarządzanie substancjami odżywczymi są głównymi celami w dążeniu do powstrzymania eutrofizacji. Wymienione poniżej 12 praktyk ma szczególne znaczenie nie tylko ze względu na ich zdolność do skutecznego ograniczenia odpływu substancji biogenych, lecz również z powodu dodatkowych korzyści środowiskowych wiążących się z ich użyciem, takich jak ochrona różnorodności biologicznej i łagodzenie skutków zmiany klimatu.

PRAKTYKI NA RZECZ POPRAWY GLEBY

Erozja i degradacja gleb są powszechnymi problemami w gospodarstwach w całej Europie. Gdy brakuje urodzajnego poziomu próchnicznego, zwiększa się ryzyko odpływu substancji odżywczych do pobliskich wód. Zdrowe gleby mają porowatą strukturę, są bogate w materię organiczną, odznaczają się dobrymi właściwościami retencji wody i wysoką aktywnością biologiczną oraz umożliwiają lepsze plony.

1. Utrzymywanie całorocznej okrywy roślinnej

Najwyższy stopień erozji występuje w systemach uprawy, w których glebę przez długi czas pozostawia się bez okrycia. Utrzymywanie całorocznej okrywy roślinnej chroni glebę przed erozją i zmniejsza odpływ fosforu związanego z cząstkami glebowymi. Pomaga również w utrzymaniu materii organicznej w glebie oraz poprawia jej strukturę i aktywność mikrobiologiczną.

2. Ochrona struktury gleby

Zagęszczenie gleby niekorzystnie wpływa na pojemność powietrzną, przepuszczalność i retencję wodną gleby. Ogranicza rozrost korzeni, aktywność biologiczną i prowadzi do zmniejszenia plonów. Zróżnicowany płodozmian, używanie lżejszych maszyn i uprawa gleby suchej mogą pomóc uniknąć zagęszczenia.

3. Użycie międzyplonów, w tym wychwytyjących składniki pokarmowe (tj. o rozwiniętym, głębokim systemie korzeniowym)

Międzyplony stosuje się w celu związania substancji odżywczych, które nie zostały zużyte przez główne uprawy i są uwalniane z gleby po zbiorach. Zasiane wraz z główną uprawą lub po zbiorze są zostawiane na polu, aby wymieszały się z glebą, lub służą jako okrywa roślinna na zimę. Pomaga to w utrzymaniu materii organicznej w glebie i zmniejsza odpływ azotu poprzez wchłanianie go, a następnie uwalnianie z korzyścią dla następnych upraw.

4. Dodawanie materii organicznej do gleby

Większa ilość materii organicznej w glebie przyczynia się do poprawy jej stanu i zdolności produkcyjnej. Pomaga również w łagodzeniu zmiany klimatu dzięki sekwestracji dwutlenku węgla w glebie. Międzyplony i mechaniczne dodawanie suchego obornika bydlęcego lub kompostu są sposobami na uzupełnianie ilości materii organicznej w glebie.

5. Utrzymywanie stref buforowych

Utrzymywanie porośniętych roślinnością stref buforowych wzdłuż głównych rowów, brzegów rzek i jezior pomaga zmniejszyć erozję i odpływ składników pokarmowych oraz produktów ochrony roślin do tych wód. Jest to szczególnie użyteczne na polach narażonych na erozję i powódzie. Utrzymywanie użytków zielonych i innej roślinności wzdłuż cieków przyczynia się również do wzrostu różnorodności biologicznej.

PRAKTYKI NA RZECZ ZRÓWNOWAŻONEGO GOSPODAROWANIA WODAMI

Nadmiar wody na terenach rolniczych zwiększa ryzyko odpływu substancji odżywczych, podczas gdy jej niedobór może mieć niszczący wpływ na plony. Praktyki, które kontrolują przepływ wody mogą pomóc ją zatrzymać i wychwycić składniki odżywcze, tworząc obszary dla wód powodziowych i zbiorniki do nawadniania. Działania te pomagają także w adaptacji do zmiany klimatu, zapobiegając dużym wahaniom pomiędzy nadmiarem wody a okresami suchymi.

6. Oczyszczalnie roślinne

Oczyszczalnie roślinne na obszarze ich zlewiska mogą zmniejszyć odpływ substancji odżywczych z otaczających pól, poprzez absorpcję i magazynowanie ich w biomasie i osadach. Jednak skuteczna retencja substancji biogenych w tego rodzaju oczyszczalniach jest możliwa tylko pod warunkiem, że mają odpowiednie wymiary i są odpowiednio zarządzane, a materia organiczna jest regularnie z nich usuwana, aby uniknąć jej gromadzenia. Mokradła mogą również zapobiegać powodziom podczas ulewnych deszczy, magazynować wodę do nawadniania i wpływać korzystnie na różnorodność biologiczną, np. stanowiąc siedliska lęgowe dla ptaków.

7. Gospodarowanie wodami

Efektywne gospodarowanie wodami pomaga je chronić, osiągnąć dobre zbiory i równowagę składników odżywczych. Praktyki takie jak: kontrolowane odprowadzanie wody z warstw podpowierzchniowych, dwustopniowe rowy, łąki zalewowe, naturalne koryta strumieni i magazynowanie wody do irygacji, sprawiają, że frakcja stała (cząstki gleby) osadzają się na brzegach rowów lub strumieni i spowalniają ruch wody w czasie jej największych przepływów, zapobiegając powodzi. Roślinność wzmacnia te efekty, zmniejszając również erozję wzdłuż brzegów.

PRAKTYKI NA RZECZ ZARZĄDZANIA SUBSTANCJAMI BIOGENNYMI

Zastosowanie praktyk mających na celu monitorowanie ilości, terminów i metod nawożenia ma kluczowe znaczenie dla redukcji strat składników odżywczych i poprawy efektywności ich użycia.

8. Zrównoważone nawożenie

Zrównoważone nawożenie jest kluczem do zapewnienia dobrego wzrostu roślin i efektywnego użycia zasobów gospodarstwa. Analiza gleby dostarcza informacji na temat tego, co jest potrzebne. Nawożenie powinno być planowane zgodnie z potrzebami roślin, potencjałem plonowania i zawartością fosforu w glebie. Obliczenia bilansu substancji odżywczych może pomóc rolnikom oszacować efektywność ich użycia w gospodarstwie w okresach wegetacyjnych. W okresie wieloletnim dane te umożliwiają dokonanie cennego przeglądu planów nawożenia, pozwalając na wprowadzenie niezbędnych modyfikacji.

9. Stosowanie nawozów w odpowiednim czasie

Zastosowanie nawozów w niewłaściwym czasie lub w nieodpowiednich warunkach ogromnie zwiększa ryzyko utraty składników biogenych. Obornik i przefermentowane odpady z produkcji biogazu, podobnie jak nawozy mineralne, powinny być zastosowane na polach na wiosnę lub wczesnym latem, gdy rosnące rośliny bezpośrednio pobierają substancje odżywcze. Aby było to możliwe, konieczne jest zapewnienie warunków dla odpowiedniego ich magazynowania i wydajnego rozprowadzania.

10. Używanie starannych technik rozprowadzania obornika

Podczas rozprowadzania obornika istnieje ryzyko przedostania się azotu i fosforu do wód i powietrza. Te emisje przyczyniają się do eutrofizacji zbiorników wodnych, ich zakwaszenia, a także mogą mieć negatywny wpływ na zdrowie ludzi. Ryzyko to można zminimalizować dzięki użyciu technik mieszania z glebą, wtryskiwania lub zakwaszania gnojowicy. Rozrzucanie obornika z wymieszaniem lub przyoraniem zmniejsza ryzyko wycieku substancji biogenych do wód powierzchniowych.

11. Użycie obornika w produkcji roślinnej

Stosowanie obornika lub jego pochodnych w gospodarstwach nastawionych na produkcję roślinną może zastępować użycie nawozów mineralnych. Ponadto jego stosowanie zwiększa zawartość materii organicznej w glebach rolnych i poprawia jej jakość, zwiększając tym samym zdolność gleby do pochłaniania dwutlenku węgla.

12. Zastosowanie metod rolnictwa precyzyjnego

Równomierne nawożenie może sprawić, że jedna część pola otrzymuje zbyt dużo nawozu, a inna zbyt mało. Wykorzystanie technik i sprzętu rolnictwa precyzyjnego minimalizuje zużycie zasobów oraz ryzyko stosowania nadmiernych ilości nawozów. Dzięki analizie danych z różnych części pola możliwe jest dostosowanie poszczególnych działań rolniczych do miejscowych warunków. Ten rodzaj rolnictwa dostosowanego do warunków konkretnego miejsca może w znacznym stopniu zwiększyć efektywność wykorzystania składników odżywczych i zmniejszyć negatywny wpływ rolnictwa na środowisko.

Aby powstrzymać dalszą degradację środowiska naturalnego Ziemi i kształtować przyszłość, w której ludzie będą żyli w harmonii z przyrodą.

together possible

panda.org

WIĘCEJ INFORMACJI

FUNDACJA WWF POLSKA

www.wwf.pl/rolnikroku
www.zdrowybałtyk.pl
rolnikroku@wwf.pl